

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 2.

Fredagen den 12 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Redaktör Karl Ward lider av lufttröskatarr med feber och är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet under minst en veckas tid intygas.

Norrköping den 11 januari 1940.

B. Strandqvist,
leg. läk.

§ 2.

Företogs val av fyra ledamöter att deltaga i talmansöverläggningarna; och blevo därtill utsedda:

herr *Närlinge*,
» *Råstock*,
» *Skoglund* och
» *Österström*,

en var med 135 röster.

§ 3.

Anställdes val av två ledamöter, vilka jämte två ledamöter av första kammaren skulle hava inseende över riksdagens kansli; och blevo därtill valda:

herr *Eriksson* i Stockholm och
» *Skoglund*,

en var med 97 röster.

§ 4.

Vid nu företaget val av åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning blevo därtill utsedda:

herr *Arneberg*,
» *Ericson* i Boxholm,
» *Eriksson* i Stockholm,
» *Lovén*,
» *Mosesson*,
» *Persson* i Falla,
» *Pettersson* i Rosta och
» *Svensson*,

en var med 90 röster.

§ 5.

Anställdes val av tre ledamöter att handhava vården av kammarens ekonomiska angelägenheter; och blevo därtill valda:

Andra kammarens protokoll 1940. Nr 2.

herr *Andersson* i Malmö,
 » *Lundell* och
 » *Åqvist*,
 en var med 78 röster,

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 2—5 här ovan omnämnda valen.

§ 7.

Herr statsrådet *Pehrsson-Bramstorp* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 6, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 7, angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.;

nr 8, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda ackordsuppgörelser i fråga om kronans fordringar för försålda kronoegendomar; och

nr 11, angående avlöningsförmåner till viss lärarpersonal vid lantbruks- och lantmannaskolor under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen avlämnade proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41;

proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40; och

proposition, nr 3, angående förskottsstat för försvarsväsendet m. m.; samt berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit;

riksdagens år 1939 församlade revisorerers berättelser: om den år 1939 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning;

angående riksbanken; och om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning; ävensom justitieombudsmannens ämbetsberättelse och tryckfrihetskommitténs berättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 9.

Herr **förste vice talmannen** erhöll ordet och yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41, Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 och Kungl. Maj:ts proposition, nr 3, angående förskottsstat för försvarsväsendet m. m. måtte i nu nämnd ordning uppföras sist på föredragningslistan för nästkommande sammanträde.

Denna hemställan bifölls.

§ 10.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till herr **Thorell**, som anförde: *Interpellation.* Herr talman! Efter genomförande av 1925 års beslut om ny härordning har ett stort antal vapenföra värnpliktiga tilldelats ersättningsreserven och icke i vanlig ordning erhållit militär utbildning. Därtill kommer, att en stor del av 1933 års klass inte inkallades till tjänstgöring. Någon uppgift om verkliga antalet av dem, som på grund härav inte utan föregående övning kunna användas för rikets försvar, har jag inte lyckats få, men siffror på omkring 100,000 ha nämnts. Skulle vi indragas i krig, utgör det i vårt folkfattiga land en stor svaghet, att inte hela vår försvarskraft kan utnyttjas.

Men även för dem som icke vapenövats är det nuvarande tillståndet betänkligt. Erfarenheterna från världskriget visade ju, att även de folkrika länderna under krigets gång måste inkalla oövat folk, som efter en många gånger kort och otillräcklig övning insattes i de främsta linjerna. Tillgänglig litteratur och direkta uppgifter från soldaterna visa, att den otillräckliga övningen fick betalas med onödiga offer i liv och skador.

Ett annat förhållande, som har samhörighet med de här påtalade, bör även uppmärksammas. Under det tiotal år efter 1925, då vårt försvar över huvud försumrades, synas smärre, kanske rent tillfälliga kroppsliga fel hos de värnpliktiga ha varit tillräckliga för att de skulle helt frikännas. Många av dessa ha sedan i arbete och som sportsmän visat sig tåla ansträngningar betydligt över de normala. En ny läkarundersökning skulle säkert visa, att en stor procent numera vore fullt friska och tjänstdugliga.

I anslutning till vad jag här anförd anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa följande fråga:

Ämnar herr statsrådet föreslå eller vidtaga sådana åtgärder, att, om tid ännu står till buds, de tjänstdugliga värnpliktiga, särskilt de yngre årsklasserna, som inte erhållit utbildning i vapentjänst, erhålla sådan, så att de vid mobilisering kunna ingå i stridande förband?

Denna anhållan blev på begäran bordlagd.

§ 11.

Herr **Olsson** i Stockholm, som nu på begäran erhöll ordet, yttrade: *Interpellation.* Herr talman! Som bekant har statens kolnämnd utfärdat skärpta bestämmelser angående förbrukning av kol och koks. Att dessa skärpta bestämmelser äro mycket omfattande framgår av en skrivelse till medlemmarna i en bostadsrättsförening i Stockholm. Denna är av följande innehåll:

»De allmänt kända svårigheter som uppstått ifråga om tilldelning av bränsle för centraluppvärmningsändamål ha föranlett *statens kolnämnd* att utfärda skärpta bestämmelser angående förbrukning av kol och koks. För innevarande januari månad kommer sålunda högst 10 % av årsförbrukningen att stå till vårt förfogande. Årsförbrukningen för vår förening utgör 2,600 ton stenkol. För januari månad skulle alltså stå till vårt förfogande högst 260 ton. Under januari månad 1939 förbrukades emellertid inom föreningens fastigheter 394 ton. Den kolkvantitet vi sålunda erhålla under innevarande januari, jämförd med januari i följ, minskas med inte mindre än 134 ton, d. v. s. drygt 33 %. Härtill kommer att det kol vi nu erhålla icke är det för våra anläggningar bäst lämpade. Av vad ovan sagts torde framgå att denna tilldelning av bränsle icke kommer att bliva tillräcklig för eldning i normal utsträckning utan måste långt gående besparingsåtgärder omedelbart vidtagas. Styrelsen har därför beslutat att fr. o. m. tisdagen den 2 dennes och tills vidare, intill

Interpellation. (Forts.)

dess läget på bränslemarknaden lättare kan överblickas, *helt avstänga varmvattenberedningen*. Då emellertid denna åtgärd icke till fullo förslår, för att täcka in bristen på bränslet, har styrelsen förstärkt föreningens maskiner tillse att utgående värme ej medger högre rumtemperatur under dagen än 16—18 grader. Vidare hemställer styrelsen till lägenhetsinnehavarna att i eget välförstått intresse tillse att friskluftsventiler i matskåp, under fönsterplattor och annorstädes ej hållas öppna mer eller under längre tid än vad som är nödvändigt. Vid vädring av lägenheten bör detta ske genom anställande av korsdrag. Det är absolut förkastligt att under nu rådande förhållanden för någon längre tid, kanske timvis, hava fönster eller balkongdörrar öppna.

Som en given följd utav att varmvattnet är avstängt komma de husmödrar och andra som ämna betjäna sig utav tvättstugorna att genom gasledning själva få ombesörja uppvärmning av erforderligt vatten. Denna olägenhet medför bl. a. att längre tid kommer att åtgå för »en tvätt». Det som tidigare medhunnits på en halv dag kanske nu kräver en hel dag o. s. v. Styrelsen har därför beslutat att avgiften för brukandet av tvättstugan under hel dag skall utgå med kr. 5:— i stället för som tidigare kr. 6:—. Halvdagspriset blir oförändrat, d. v. s. kr. 3:—.»

Riksdagen har tidigare ingående sysslat med detta spörsmål, och urtima riksdagen anslag en betydande summa — 10 miljoner kronor — för att som utjämningsmedel underlätta importen av kol och koks. Det ser emellertid ut som om detta icke skulle ha medfört åsyftad verkan. Utjämningssumman var dock så stor, att om densamma blivit använd på rätt sätt och om åtgärder för importen vidtagits i rätt tid det sannolika då skulle ha varit, att någon ransonering nu under vintermånaderna icke behövt förekomma. Ha myndigheterna för övrigt gjort någon grundlig inventering av de befintliga kol- och koksagren i landet? Såväl enskilda som allmänna industrier och institutioner torde väl ha vissa lager av kol och koks. Det borde ligga i myndigheternas intresse att få reda på hur stora dessa lager äro. Allmänheten är säkert av den uppfattningen, att skola vissa befolkningsgrupper underkasta sig stora bördor och med dem förenade svårigheter, då skall detta också ske i förvisningen om att bördorna bäras lika av alla.

Läget för konsumenterna nu är synnerligen bekymmersamt och alldeles särskilt gäller detta husmödrarna och familjer med många barn. En så pass kraftig indragning av årsförbrukningen, som nu blivit påbjuden, kommer att medföra allvarliga olägenheter och föra med sig dels utgifter för många fattiga och dels för samhället självt. Bäst vore således att de nu utfärdade restriktionerna helt kunde upphävas eller i varje fall mildras. Med stöd av ovanstående hemställes, att statsrådet och chefen för handelsdepartementet måtte svara på följande frågor:

Ha de av urtima riksdagen anslagna utjämningsmedlen icke fyllt sitt syfte?

Om så icke är förhållandet och om verklig kol- och koksbrist föreligger, har regeringen då för avsikt att vidtaga snabba åtgärder för att förse vårt land med detta nödvändiga bränsle?

Denna anhållan blev på begäran bordlagd.

§ 12.

Herr *Holmgren* avlämnade en av honom undertecknad motion, nr 1, om pension eller understöd åt förre vaktmästaren vid Karlskrona högre allmänna läroverk S. O. Risberg.

Denna motion bordlades.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Eriksson</i> i Toftered	under 4 dagar fr. o. m. den 12 jan.,			
» <i>Åqvist</i>	» 3 » » »	12 »		
» <i>Lundbom</i>	» 3 » » »	13 »		
» <i>Nilsson</i> i Kristinehamn	» 4 » » »	13 »		
» <i>Ward</i> (sjuk)	tills vidare	» »	12 »	och
» <i>Landgren</i>	under 3 dagar	» »	14 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.44 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Måndagen den 15 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande månad fattade beslut företogs nu val av ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av ledamöter i utrikesutskottet.

Därvid avlämnades 142 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Råstock*,
» *Ward*,
» *Skoglund*,
» *Vougt*,
» *Svensson*,
» *Lindqvist*,
» *Österström* och
» *Anderson* i Norrköping.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 2.

Anställdes val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades 124 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Hallén*,
» *Andersson* i Igelboda,
» *Lindskog*,

herr *Fast*,
 » *Andersson* i Ovanmyra,
 » *Vougt*,
 » *Mosesson*,
 » *Arnemark*,
 » *Nordström* i Torsby och
 » *Eriksson* i Toftered.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i konstitutionsutskottet.

§ 3.

Företogs val av ledamöter i statsutskottet.

Därvid avlämnades 111 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Råstock*,
 » *Jansson* i Falun,
 » andre vice talmannen *Magnusson*,
 » *Törnkvist*,
 » *Svensson*,
 » *Eriksson* i Stockholm,
 » *Danielsson*,
 » *Persson* i Falla,
 » *Jonsson* i Eskilstuna,
 » *Andersson* i Prästbol,
 » *Närlinge* och
 » *Ward*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i statsutskottet.

§ 4.

Vid nu anställt val av ledamöter i bevillningsutskottet avlämnades 102 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lövgren*,
 » *Björklund*,
 » *Nylander*,
 » *Olsson* i Gävle,
 » *Andersson* i Dunker,
 » *Ericson* i Boxholm,
 » *Sandberg*,
 » *Anderson* i Norrköping,
 » *Werner* i Hultsfred och
 » *Hammarlund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i bevillningsutskottet.

§ 5.

Företogs val av ledamöter i bankoutskottet.

Därvid avlämnades 87 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lovén*,
» *Paulsen*,
» *Holmgren*,
» *Andersson* i Falkenberg,
» *Westman*,
» *Gustavson* i Västerås,
» *Osberg* och
» *Svedman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i bankoutskottet.

§ 6.

Anställdes val av ledamöter i första lagutskottet.

Därvid avlämnades 79 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lindqvist*,
» *Hedlund* i Östersund,
» *Lindmark*,
fru *Östlund*,
herr *Ryberg*,
» *Olsson* i Mellerud,
» *Björling* och
herr *Gezelius*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i första lagutskottet.

§ 7.

Företogs val av ledamöter i andra lagutskottet.

Därvid avlämnades 91 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Hage*,
» *Olovson* i Västerås,
» *Skoglund*,
» *Pettersson* i Hällbacken,
» *Hallagård*,
» *Molander*,
fröken *Hesselgren* och
herr *Sandström*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i andra lagutskottet.

§ 8.

Anställdes val av ledamöter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades 80 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Johansson* i Björnlunda,
» *Uddenberg*,
» *Hedlund* i Häste,
» *Olsson* i Rödningsberg,
» *Gustafson* i Vimmerby,

herr *Andersson* i Löbbo,
 » *Carlström* och
 » *Casenberg*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i jordbruksutskottet.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—8 här ovan omförmälda valen.

§ 10.

Herr statsrådet *Andersson* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 5, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Thorwald Erik Natanael Bergquist att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 9, angående beviljande av lån till aktiebolaget Kattstrupeforsen m. m.; och

nr 10, angående anordnande av luftskyddsrum i vissa postverket tillhöriga fastigheter.

Kammaren beslöt att lägga skrivelsen till handlingarna samt att underrättelse om innehållet i densamma skulle meddelas vederbörande utskott och riksdagens kanslideputerade.

De avlämnade propositionerna bordlades.

§ 11.

Föredrogos var för sig och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner:

nr 6, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 7, angående medgivande för Kungl. Maj:t att i vissa fall försälja kronoegendom m. m.;

nr 8, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att biträda ackordsuppgörelser i fråga om kronans fordringar för försålda kronoegendomar; och

nr 11, angående avlöningsförmåner till viss lärarpersonal vid lantbruks- och lantmannaskolor under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap m. m.

§ 12.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet den på bordet liggande motionen nr 1 av herr *Holmgren*.

§ 13.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 14.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse om den år 1939 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1938—30 juni 1939.

§ 15.

Föredrogos var för sig och överlämnades till bankoutskottet riksdagens år 1939 församlade revisorers berättelser:
angående riksbanken; samt
om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 m. m.

§ 16.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Tryckfrihetskommitténs berättelse lades till handlingarna.

§ 17.

Föredrogs och remitterades till behandling av lagutskott militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

§ 18.

Föredrogs herr *Thorells* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet, angående utbildning i vapentjänst av sådana tjänstdugliga värnpliktiga, som icke erhållit dylik utbildning.

Denna anhållan blev av kammaren bifallen.

§ 19.

Vid nu skedd föredragning av herr *Olssons* i Stockholm anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet, angående tillgången på kol och koks inom landet, blev sagda anhållan av kammaren bifallen.

§ 20.

Herr talmannen lämnade ordet till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41, Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 och Kungl. Maj:ts proposition, nr 3, angående förskottsstat för försvarsväsendet m. m. måtte i nu nämnd ordning uppföras sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Denna hemställan bifölls.

§ 21.

Herr **Osberg**, som nu på begäran erhöi ordet, anförde: Herr talman! Allt- *Interpellation.* sedan världskrigets början 1914 har granitindustriens utöware inom vårt land haft stora svårigheter att brottas med, och den hårdast drabbade orten har

Interpellation. (Forts.)

varit och är fortfarande norra Bohuslän, beroende på den stora omfattning, nämnda industri haft i dessa trakter.

Vid några tillfällen under den nämnda tidsperioden har läget blivit gynnsammare, men återigen har försämring inträtt, och för närvarande ter sig förhållandet sämre än någonsin. Detta framgick till fullo av rapporten från delegerade, som representerade varje kommun i norra Bohuslän å sammanträde i Uddevalla den 6 januari i år inför statsrådet Möller och landshövding Jacobson. De ombud, som yttrade sig, hade samstämmiga uppgifter om det svåra läge, som arbetare och kommuner befinna sig i.

Sedan statsrådet lämnat en klarläggande upplysning av läget inom stenindustrien, framfördes positivt tanken på att överföra 800 à 900 personer till annan ort och annat arbete. Flera talare framhöllo sina bekymmer över en sådan åtgärd och vädjade till statsrådet att iakttaga största möjliga hänsyn till individernas ställning och ålder. Allmänt framhölls nödvändigheten av att snarast möjligt anskaffa ersättningsarbete för de arbetslösa och särskilt åt familjeförsörjare och åt dem, som närma sig 50-årsåldern och däröver. De flesta av dessa ha även egnahemslägenheter att avamortera (innestående egnahemslänemedel till stenhuggare lär överstiga 3 miljoner kronor). På mötet upplystes om, att vid denna tidpunkt 271 stenhuggare uppburu kontantunderstöd. Enbart den omständigheten manar till att skaffa lämpligt arbete, och känt är, att de allra flesta önska arbeta för sina inkomster.

De närvarande föreslogo som lämpliga lokala arbeten åt de äldre och bofasta stenhuggarna utbyggandet av den planerade Isvikskanalen samt olika vägarbeten m. m., men samtidigt påtalades de stora svårigheter, kommunerna ha att uppbära de belopp, som utgöra villkor för att erhålla allmänna medel till beredskaps- och reservarbeten.

Det vore i hög grad önskligt, om fortsättningen med utbyggande av inomskärsfarleden Strömstad—Göteborg kunde fortgå. Första utbyggnaden, nämligen Sotenkanalen, har visat sig utomordentligt fördelaktig ifrån många synpunkter för Bohuslän, och liknande fördelar skulle ernås, om Isvikskanalen blev verklighet. För det första skulle det lämna ett idealiskt ersättningsarbete åt de arbetslösa stenhuggarna. Belägenheten är den bästa tänkbara för de arbetslösa, alldeles i centrum av stendistriktet. Platsen ligger strax norr om Grebbestad och i närheten av Havstensund. Således finnes god tillgång på inackorderingsmöjligheter för dem, som ej kunna bo i sina hem, men dessa kunde ju för en billig penning resa hem till sön- och helgdagar.

Vad vi hoppas på i norra Bohuslän som ersättning i någon mån för den till synes avtynande granitindustrien, är en utökad turistström till dessa trakter, som lämpa sig så utomordentligt för dem, som uppskatta en storslagen natur och hälsobringande bad. Men för att uppnå detta önskemål, måste kommunikationerna vara goda och då inte minst, när det gäller kusttrafiken. Bliver Isvikskanalen utbyggd, kan semesterfolket obehindrat färdas mellan Göteborg och Oslo. Vad detta skulle betyda för trafiken mellan dessa två större städer, kan man lätt inse. Generaldirektör Bolinder i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit för mig, att utbyggande av Isvikskanalen skulle utgöra ett utomordentligt regleringsarbete. Han framhöll att arbetsstyrkan kan gärna variera mellan 50 à 400 man. Finnes arbete i stenhuggerierna, kan detta utföras, upphör arbetet där, kan kanalarbetet stå i reserv. Liknande arbetsmetoder kunna komma i tillämpning, när det gäller vägarbeten. Som regel äro ju vägarbetena nedlagda omkring 3 månader under vinterhalvåret, beroende på frusen eller snötäckt mark och i många fall bådadera. Stenhuggeribefolkningen har praktiskt sett blivit utarmad under alla dessa år, då den haft en oregelbunden sysselsättning.

Interpellation. (Forts.)

Det skulle för denna yrkesgrupp bli en stor hjälp och högt skattas, om kanalarbetet sattes i gång, och det skulle bli en stor betydelse för kommunerna, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utförde arbetet i egen regi, vilket innebär befrielse för vederbörande kommun att satsa viss procent i likhet med vad fallet är när kommunalt beredskaps- eller reservarbete skall utföras. Det ifrågasatta kanalföretaget bör inte enbart betraktas som ett provinsföretag, utan ett hela landets sjöfartsintresse. Från de sjöfarandes sida är det ett länge närt önskemål att få inomskärsfarleden förverkligad.

Kungl. Maj:t uppdrog åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen 1934 att verkställa undersökning och upprätta nya arbetsplaner rörande vissa delar av planerad inomskärsfarled Strömstad—Göteborg, nämligen delsträckan Sannäsfjorden—Isvikskilen och Hjärtösund—Stora Vrångholmen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelade i underdånigt brev till Koningen, daterat den 15 februari 1935 följande:

»Den anbefallda undersökningen har fullbordats och ny arbetsplan upprättats i vad avser sträckan Sannäsfjorden—Isvikskilen. Beträffande sträckan Hjärtösund—Stora Vrångholmen har undersökningen ännu ej avslutats, varför styrelsen först framdeles är i tillfälle att överlämna arbetsplan till densamma. Endast den förstnämnda farledssträckan omfattar emellertid sådant slag av arbete, som lämpar sig att utföras såsom reservarbete, medan den senare i huvudsak omfattar muddring och undervattensprängning, vilka slag av arbete ej lämpa sig därför.

Å inomskärsfarleden från Strömstad till Göteborg utgör passagen över den särskilt för västliga stormar starkt exponerade Tjurpannefjorden norr om Grebbestad en allvarlig blotta. Ett önskemål har därför varit att genom anläggning av en farled, förbindande Sannäsfjorden med Isvikskilen undanröja denna olägenhet. Därigenom skulle kustsjöfarten kunna framgå utan passerande av Tjurpannefjorden.»

Beträffande undersökningen av del Sannäsfjorden—Isvikskilen upprättades tre alternativ med kostnadssumman för alt. I 3,387,000, alt. II 3,185,000 och alt. III 5,930,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade alt. II emedan det var billigast och bättre ur navigationssynpunkt.

Av denna undersökning framgår, att utbyggnad av Isvikskanalen är sådant slag av arbete, som lämpar sig att utföras av arbetslösa. Statsutskottet har besökt belägenheten för här ifrågasatta del av inomskärsfarleden Strömstad—Göteborg och vid två olika tillfällen framhållit, att det bör ankomma på vederbörande regering att igångsätta byggandet med hänsyn till rådande arbetslöshet. Riksdagen fattade beslut vid båda tillfällena i enlighet med utskottets hemställan.

I anslutning till vad jag nu anfört tillåter jag mig anhålla om andra kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för kungl. socialdepartementet få framställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att taga initiativ till att igångsätta fortsatt utbyggnad av inomskärsfarleden Strömstad—Göteborg, del Sannäsfjorden—Isvikskilen och att låta utföra arbetet som statligt beredskapsarbete?

Denna anhållan bifölles.

§ 22.

Upplästes och lades till handlingar följande till kammaren inkomna protokoll:

*Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talman-
nen i riksdagens andra kammare och de kammarens le-*

damöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning den 12 januari 1940.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen de ledamöter av kammaren, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande lagtima riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist och tre kanslister.

Herrar deputerade antogo till

notarie:

sekreteraren G. Britth;

förste stenografer:

tullkontrollören A. Michal,
krigsrådet L. Norrman,
jur. kand. M. D. Hjertstrand och
förste telegrafkontrollören E. Dahlén;

stenografer:

kanslisten E. H. Wallin,
aktuarien, fil. kand. E. Bergendal,
sekreteraren, fil. kand. H. A. Heimbürger,
assessorn, jur. kand. G. Lidbom,
jur. kand. E. A. Romare,
sekreteraren, jur. kand. A. Norrman,
jur. kand. G. Fahlin,
kanslisten Vera Karlgren,
amanuensen, jur. kand. J. W. Löf,
redaktören C. O. B. Arborén,
redaktören A. F. Klason,
jur. kand. G. A. H. Titz,
jur. kand. P. G. Bergsten och
fru Signhild Elfner;

förste kanslist:

e. o. hovrättsnotarien, jur. kand. N. G. H. Liliequist; samt

kanslister:

förste telegrafkontrollören A. H. Gärdin,
fru Ebba Ihrman och
förste amanuensen, fil. kand. J. B. G. Welander,

av vilka den sistnämnde likväl skulle tjänstgöra endast under de tider, då herr talmannen funne sådant vara av behovet påkallat.

Åt kanslisten Gärdin uppdrogs att föra kammarens diarier.

Det skulle åligga de hos kammaren anställda kanslisterna att vid behov tjänstgöra jämväl vid diskussionsprotokollet.

Här skulle antecknas, att följande tjänstemän redan den 10 innevarande januari på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen Britth såsom notarie, Michal, Hjertstrand och L. Norrman såsom förste stenografer, Liliequist såsom förste kanslist samt Gärdin och fru Ihrman såsom kanslister.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att 13 vaktmästare skulle anställas hos kammaren; och antogos därefter till vaktmästare C. G. E. Carlberg, S. W. Hellborg, H. E. E. Eklund, E. Andersson, G. A.

Zeffler, Th. G. Bergman, L. M. Jönsson, E. F. Blomberg, J. A. H. Sundell, E. W. Älvenstrand, G. A. D. Johansson, K. J. E. Ekberg och L. G. H. Westman.

Till förste vaktmästare förordnades Carlberg, och åt Hellborg uppdrogs att ombestyrta utdelning av ankommande postförsändelser.

Här skulle anmärkas, att Blomberg, Sundell, Älvenstrand, Johansson, Ekberg och Westman redan den 8 samt de övriga vaktmästarna redan den 10 i denna månad börjat tjänstgöra hos kammaren.

Det skulle åligga de antagna tjänstemännen och vaktmästarna att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

Är och dag som ovan.

In fidem
Sune Norrman.

§ 23.

Justerades protokollsutdrag.

§ 24.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Törnkvist*, nr 2, om överlämnande till Blekinge Musei- och Hembygdsförbund av visst Karlskrona grenadjärregementes enskilda lägerkassa tillhörigt soldattorp m. m.; och

herr *Holmgren*, nr 3, om höjning av pensionen åt kaptenen G. A. Holtz' änka;

herr *Hult*:

nr 4, om årligt understöd åt skogsarbetaren O. Ögren; och

nr 5, om årligt understöd åt förre nattvakten K. V. Örberg;

herr *Ericson*, i Boxholm, nr 6, om viss ändring i grunderna för egnahemsverksamheten; samt

herr *Hansson* i Hönö m. fl., nr 7, om anslag till premier för deltagande i sillfiske vid Island m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 25.

Herr talmannen meddelade, att den ledighet från riksdagsgöromålen, som den 10 i denna månad beviljats herr Lindberg i Umeå på grund av sjukdom tills vidare från och med nämnda dag, nu upphört och att herr Lindberg i Umeå denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Molander</i>	under	5 dagar fr. o. m. den 15 jan.,
› <i>Sundberg</i>	›	3 › › › 17 ›
› <i>Törnkvist</i>	›	4 › › › 17 › och
› <i>Rosander</i>	›	den 15 jan.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.15 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 16 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 10 och den 11 innevarande januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Härmed intygas att herr Gustaf Arnemark på grund av halsinfektion är oförmögen att delta i riksdagsarbetet under tiden fr. o. m. 15 januari—21 januari 1940.

Nils Eklund,
leg. läkare.

§ 3.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande månad fattade beslut företogs nu val av suppleanter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av suppleanter i utrikesutskottet.

Därvid avlämnades 139 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Eriksson* i Stockholm,
» *Fast*,
» *Nylander*,
» *Olsson* i Gävle,
» *Närlinge*,
» *Hallén*,
» förste vice talmannen *Jeppsson* och
» *Lithander*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 4.

Företogs val av suppleanter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades 125 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Nilsson* i Göteborg,
» *Hällgren*,
» *Nolin*,

herr *Fält*,

- » *Johansson* i Tväråselet,
- » *Norén*,
- » *Nilsson* i Steneberg,
- » *Hansson* i Hönö,
- » *Sundström* i Skövde,
- » *Spångberg*,
- » *Wolgast*,
- » *Jonsson* i Haverö,
- » *Kyling* och
- » *Annér*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i konstitutionsutskottet.

§ 5.

Anställdes val av suppleanter i statsutskottet.

Därvid avlämnades 130 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lindberg* i Umeå,

- » *Isacsson*,
- » *Holmdahl*,
- » *Persson* i Tidaholm,
- » *Andersson* i Södergård,
- » *Höglund*,
- » *Åqvist*,
- » *Stazäng*,
- » *Andersson* i Malmö,
- » *Bergström*,
- » *Hansson* i Rubbestad,
- » *Mårtensson*,
- » *Lundberg*,
- » *Wallentheim*,
- » *Bergvall*,
- » *Viklund*,
- » *Olsson* i Kullenbergstorp och
- » *Eriksson* i Frägsta.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i statsutskottet.

§ 6.

Vid nu anställt val av suppleanter i bevillningsutskottet avlämnades 107 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Eklund*,

- » *Persson* i Undersvik,
- » *Hagberg* i Malmö,
- » *Falk*,
- » *Jonsson* i Skedsbygd,
- » *Hult*,
- » *De Geer*,
- » *Lundell*.
- » *Kilbom*,

herr *Karlsson* i Grängesberg,
 » *Andersson* i Vigelsbo,
 » *Rosander*,
 » *Thorell* och
 » *Bäckman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i bevillningsutskottet.

§ 7.

Företogs val av suppleanter i bankoutskottet.

Därvid avlämnades 96 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Andersson* i Munkaljungby,
 » *Johansson* i Djursnäs,
 » *Leffler*,
 » *Eriksson* i Sandby,
 » *Mattsson*,
 » *Sundström* i Vikmanshyttan,
 » *Tengström*,
 » *Andersson* i Lindome,
 » *Sundberg*,
 » *Ericsson* i Kinna,
 » *Wallén* och
 » *Henriksson*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i bankoutskottet.

§ 8.

Anställdes val av suppleanter i första lagutskottet.

Därvid avlämnades 100 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Lundstedt*,
 » *Berg*,
 » *Larsson* i Hede,
 » *Lindberg* i Stockholm,
 » *Werner* i Höjen,
 fru *Gustafson*,
 herr *Dahlbäck*,
 » *Hansson* i Vännäsby,
 » *Landgren*,
 » *Lindahl*,
 » *Gustafsson* i Lekåsa och
 » *Nilson* i Eskilstuna.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i första lagutskottet.

§ 9.

Företogs val av suppleanter i andra lagutskottet.

Därvid avlämnades 93 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

fru *Nordgren*,
 herr *Hermansson*,
 » *von Seth*,
 » *Cruse*,
 » *Gardell*,
 » *Hansson* i Örebro,
 » *Barnekow*,
 fröken *Andersson*,
 herr *Holm*,
 fru *Johansson*,
 herr *Persson* i Norrby och
 » *Holmbäck*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i andra lagutskottet.

§ 10.

Anställdes val av suppleanter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades 94 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Andersson* i Tungelsta,
 » *Ericsson* i Sörsjön,
 » *Liedberg*,
 » *Karlsson* i Munkedal,
 » *Pettersson* i Rosta,
 » *Lundbom*,
 » *Hilding*,
 » *Persson* i Grytterud,
 » *Andersson* i Surahammar,
 » *Gustafson* i Dädesjö,
 » *Pettersson* i Dahl och
 » *Janson* i Frändesta.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i jordbruksutskottet.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 3—10 här ovan omförmälda valen.

§ 12.

Föredrogos var för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner:

nr 9, angående beviljande av lån till aktiebolaget Kattstrupeforsen m. m.; och

nr 10, angående anordnande av luftskyddsrum i vissa postverket tillhöriga fastigheter.

§ 13.

Föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till statsutskottet motionen nr 2 av herr *Törnkvist*;

Andra kammarens protokoll 1940. Nr 2.

till bankoutsittet motionerna:

nr 3 av herr *Holmgren*; och
nr 4 och 5 av herr *Hult*; samt

till jordbruksutskottet motionerna:

nr 6 av herr *Ericson* i Boxholm; och
nr 7 av herr *Hansson* i Hönö *m. fl.*

§ 14.

Till bordläggning anmäldes riksdagens kanslideputerades memorial, nr 1, angående antagande av tjänstemän i riksdagens kansli.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Aqvist*, nr 8, om lagstiftning rörande rätt för kommun att anslå medel till lokala luftskyddsåtgärder och lokalt luftvärn;

herr *Senander m. fl.*, nr 9, om upphävande av den av 1939 års urtima riksdag införda skatten å kaffe;

herrar *Leffler* och *von Seth*, nr 10, om beredande av viss förmån i pensions-hänseende åt ryttmästaren J. H. Rosén;

herrar *Larsson* i Östersund och *Hedlund* i Östersund, nr 11, om pension åt extra ordinarie läraren vid Östersunds högre allmänna läroverk J. E. Högbjergs änka;

herr *Kyling m. fl.*, nr 12, om pension åt slöjdläraren J. A. Larsson i Tådene; samt

herr *Sundström* i Skövde, nr 13, om pension åt målaren F. Pettersson.

Dessa motioner bordlades.

§ 17.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Arneberg</i>	under 7 dagar fr. o. m. den 15 jan.,
› <i>Barnekow</i>	› 8 › › › 18 › och
› <i>Lundberg</i>	› 7 › › › 18 › .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.8 e. m.

In fidem
Sune Norrman.